

PİO ve YİBO'NDA GÖREV YAPAN OKUL YÖNETİCİLERİNİN KARAR VERMEDE ÖZSAYGI VE KARAR VERME STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hüseyin IZGAR *
Ercan YILMAZ**

ÖZET

Bu araştırma, okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini, İlköğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Pansiyonlu İlköğretim Okulları (PİO) ve Yatılı İlköğretim Okullarında (YİBO) görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır. Bunların sayısı 589'dur. Araştırmanın örneklemini, bu okullar arasından random yoluyla seçilen 195 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Okul yöneticilerin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerini ölçmek için, Deniz (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geliştirilen Melbourne Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stilleri ölçeği uygulanmıştır. Karar vermede özsaygı düzeyini belirleyen MKVÖ I ölçeği, karar vermede özsaygıyı (kendine güven) belirlemeyi amaçlayan bir ölçektir. Karar verme stillerini belirleyen MKVÖ II ise bireyin karar verme stillerine belirleyen bir ölçektir. Araştırmanın sonucunda okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı düzeyleri ile karar verme stillerinden dikkatli karar verme stili arasında pozitif, karar vermede özsaygı düzeyleri ile kaçınan karar verme stili, panik ve erteleyici karar verme stili arasında ise negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Okul yöneticilerinin hizmet yılı değişkenine göre karar vermede özsaygı, karar verme stillerinden dikkatli, kaçınan, panik ve erteleyici puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmanın diğer bir sonucu ise, öğrenim durumu değişkenine göre karar vermede özsaygı ile karar verme stillerinden kaçınan ve panik karar verme stilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Okul yöneticilerinin sendikaya üye olup olmama biçimlerine göre karar vermede özsaygı, karar verme stillerinden dikkatli karar verme, kaçınan, panik ve erteleyici karar verme puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul yöneticisi, karar vermede öz-saygı, karar verme stilleri,

ABSTRACT

This study aims to examine the relation between school managers' self-esteem styles in decision making and decision making styles. The universe of the study covers school managers who work at Rooming Primary Schools and Boarding Primary Schools that are connected to the General Administration of Primary Schools. The number of school is 589. Sample of the study consists of 195 school managers who were chosen randomly among those schools. In this study, Melbourne the Scale of Self-esteem in Decision Making and Decision Making Styles that was adapted to Turkish and developed by Deniz (2004) was used to discover the relation between school managers' self-esteem in decision making and decision making styles. MKVÖ I Scale that indicates the level of self-esteem styles in making decision is a scale that aims to find out self-esteem (self-respect) in making decision. MKVÖ II scale that indicates decision making styles is a scale shows decision making styles. As a result of this study, a positive relation has been found out between school managers' self-esteem level in making decision and vigilance decision making that is also a part decision making style and a negative relation has been found out between self-

* Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi

** Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi

esteem level in making decision and vigilance decision making style and hypervigilance and procrastination decision making style. According to the variables that show the number of year managers had worked, no significant variance has been discovered between self-esteem in making decision, and buckpassing decision making style and hypervigilance and procrastination decision making styles. Another result of the study, significant variance has been found out between self-esteem in making decision, and buckpassing decision making style and hypervigilance and procrastination decision making styles according to the managers' education levels. No significant variance has been found out between self-esteem in making decision, and buckpassing decision making style and hypervigilance and procrastination decision making styles according to the factor showing whether the managers are members of any union or not.

Keywords: School Manager, self-esteem styles in making decision, decision making styles

GİRİŞ

Okullar, eğitim sisteminin en önemli örgütlemesidir. Eğitim adına yapılan çoğu eylemler, okullarda işleyişlerin daha iyi olması için yapılmaktadır. Eğitim örgütlemesinin büyük bir kısmını oluşturan ilköğretim okullarındaki iş ve işlemlerin yapılış biçimi eğitim sisteminin genel başarısını yakından etkileyecektir. İlköğretim okullarında eğitim öğretim sürecinde eğitim kalitesinin artması için okul yöneticilerinin göstereceği davranışlar çok önemlidir. Bu yöneticilerin okullarda kaynakları etkili bir şekilde kullanması ve okulda olumlu bir havanın oluşturması için etkili liderlik becerilerini sergilemesi gerekir. Eğitim örgütlerinde kapsayan yenileşme hareketlerinde örgütlerin başarılı olabilmesi yöneticinin konumu yadsınamaz bir gerçektir. Bu değişim sürecinde örgütler, önceden saptanmış amaçlarına ulaşmada, birçok değişik durumla karşılaşabilir. Bu durumlar karşısında yöneticiler karar vermeye zorlanmaktadır. Bir yandan yöneticinin içinde bulunduğu değişimin niteliği ve hızı, öte yandan önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirme isteği ve zorunluluğu, karar verme sorununun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Varoğlu, 1996). Zaten yönetici, kurumun belirli amaçlarına ulaşmak için eldeki tüm kaynakları birbirleriyle uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek kararlar alma ve uygulama süreçlerinin toplamını yöneten kişidir (Yalçın, 1995).

Okul yöneticisi, etkin bir karar verebilmek için zamanlamayı ve süreci doğru uygulanması gerekir (Kneeland, 2001). Okul yöneticisi, bir lider olarak karar alma sürecinde şu adımları izlemelidir. Problemi tanımlamalı, eylem adımları için alternatifleri sıralamalı, her bir alternatif çözüm için sonuçları tahmin etmeli, alternatif çözümlerden iyi sonuç verenleri belirlemeli, iyi sonuç verenlerin iyisinden en iyi sonuç verenini seçebilmelidir (Rebore, 2001). Karar verme sürecindeki son adım ise, verilen kararların uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesidir (Adair, 2000).

Örgütte hiçbir davranış karar vermeden oluşamayacağı için (Taylan, 1990), okullarda kaliteye ve amaca odaklı etkin bir yönetim anlayışının ortaya çıkması açısından yöneticilerinin karar verme biçimi önemlidir. Karar verme sürecinin etkinliği karar veren kişiye bağlıdır. Çünkü, karar verme sürecinde bireylerin izlediği yöntem ve kişilik özelliği önemlidir (Shiloh, ve diğer, 2001). Örneğin; kendi değerini bilen, yetenekleri konusunda doğru bir bilgiye sahip olanlar,

PİO ve YİBO'nda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki

güçlü yönlerine güvenen birer karar alma sürecinde daha gerçekçi davranacaktır. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi bireylerin karar verme sürecindeki kendine olan öz saygısı ve güveni bu sürecin baskın değişkenidir (Mann ve diğerleri, 1998).

Karar verme stili bu karar verme sürecin önemli bir diğer belirleyicisidir. Karar verme stili; bir karar alma durumunda bir kişinin yaklaşım, tepki ve eylemlerde bulunduğu duruma denir (Phillips ve diğerleri, 1984) Dolayısıyla bireylerin karar verme sürecindeki tutumu ve olaylara karşı tavrı önem arz etmektedir. Bireyin bir karar verme sorununa yaklaşımını ve karar verirken izlenen yöntemleri içeren karar verme stratejisi, (Kuzgun, 2000) kararın niteliği etkileyecektir. Bireyler karar verme sürecinde farklı stiller kullanmaktadırlar. Deniz'e göre (2004) bireyler karar verme sürecinde; dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stillerini kullanır

Dikkatli karar verme stilini uygulayan bireyler, karar vermeden önce özenle ilgili bilgiyi arar ve alternatifleri dikkatlice değerlendirdikten sonra seçim yapar. Kaçınan karar verme stilini uygulayan bireyler; karar vermekten kaçınır, kararları başkalarına bırakma eğilimindedir. Böylece sorumluluğu bir başkasına devrederek karar vermekten kurtulmaya çalışır. Erteleyici karar verme stilini uygulayan bireyler; kararı sürekli erteleme, geciktirme ve sürüncemede bırakmaya çalışır. Kararı geçerli bir neden olmaksızın sürekli ertelemeye çalışır. Panik karar verme stilini uygulayan bireyler, bir karar durumuyla karşı karşıya kaldıklarında kendilerini zaman baskısı altında hissederler. Bunun sonucu olarak, düşüncesiz davranışlar sergileyip acele çözümlere ulaşma eğilimindedirler (Deniz, 2004).

Milli Eğitim Bakanlığında yapılan yenileşme hareketlerinin başarısında okul yöneticilerinin konumu, ayrı bir önem arz etmektedir. Özellikle ülkemizde yaşayan ve eğitim olanaklarından yeterince yararlanamayan çocuklarımıza daha iyi eğitim imkanlarının sağlanması için açılan Pansiyonlu İlköğretim Okulları ile Yatılı İlköğretim Bölge okullarında görev yapan okul yöneticilere bu süreçte daha da fazla görev düşmektedir. Kısıtlı kaynaklarıyla öğrencilerin gün boyunca tüm ihtiyaçlarını ve bunun yanında da eğitim öğretim sürecinin gereksinimlerinin karşılanmaya çalışıldığı bu okullar, yapısı ve işleyişi yönünden diğer okullara göre daha farklılık göstermektedir. Bu araştırma bu yüzden özellikle ülkemizdeki Pansiyonlu İlköğretim Okulları ile Yatılı İlköğretim Bölge okullarında yapılmıştır. Simon'a göre yönetim, karar alma süreci ile başlar (Kaya, 1993:94). Örgütlerde, karar verme sürecini etkileyen birçok faktör vardır. Karar işleminin doğasına bakıldığında, değişmeyen, her zaman baskın bir şekilde var olan faktör yöneticidir. Dolayısıyla yöneticinin kişiliği, karar verme sürecindeki özsaygı düzeyi ve bunun karar verme sürecindeki kullandığı stratejileri arasındaki ilişki bu süreci önemli bir şekilde etkileyebilir.

Bu yüzden bu araştırma okul yöneticilerinin kişiliğinin bir parçası olan karar vermede öz saygı ve bunun karar verme stilleri arasındaki ilişkisini amaçlamaktadır. Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Yine amaç kapsamında aşağıdaki alt amaçların cevabı aranmıştır.

Alt Amaçlar

Araştırmanın genel amacına bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı puanları ve karar verme stilleri, hizmet yılı değişkenlerini ine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. Okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı puanları ve karar verme stilleri, öğrenim durumu değişkenlerini ine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı puanları ve karar verme stilleri, herhangi bir sendikaya üye olup olmama değişkenlerini ine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma genel tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini, İlköğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Pansiyonlu İlköğretim Okulları (PİO) ve Yatılı İlköğretim Okullarında (YİBO) görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır. Bunların sayısı 589'dur. Araştırmanın örneklemini, bu okullar arasından random yoluyla seçilen 195 okul yöneticisi oluşturmaktadır.

VERİLERİN TOPLANMASI ve ANALİZİ

Verilerin toplanmasında, Okul yöneticilerin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerini ölçmek için, Deniz (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geliştirilen Melbourne Karar Vermede Öz Saygı Karar Verme Stilleri ölçeği uygulanmıştır. Karar vermede özsaygı düzeyini belirleyen MKVÖ I ölçeği, karar vermede öz-saygıyı (kendine güven) belirlemeyi amaçlayan bir ölçektir. Altı maddeden oluşmakta ve üç madde tersi olarak puanlanmaktadır. Bu ölçekten alınabilecek maksimum puan 12'dir. Yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksek olduğunu göstergesidir. Karar verme stillerini belirleyen MKVÖ II, 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçek karar verme stillerini ölçmektedir. Dört alt ölçeği bulunmaktadır. Bunlar; dikkatli (6 madde), kaçınan (6 madde), erteleyici (5 madde) ve panik (5 madde) karar verme stilleridir. Puanların yüksekliği ilgili karar verme stiline kullanıldığına işaret etmektedir. Bunlardan Dikkatli Karar Verme Stili, bireyin karar vermeden önce özenle ilgili bilgiyi aradığını ve alternatifleri dikkatlice değerlendirdikten sonra seçtiğini ifade eder. Kaçınan Karar Verme Stili; birey karar vermekten kaçındığını, kararları başkalarına bırakma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Böylece sorumluluğu bir başkasına devrederek karar vermekten kurtulmaya çalıştığını belirtmektedir. Erteleyici Karar Verme Stilinde ise; bireyin kararı sürekli erteleme, geciktirmesi ve sürüncemede bırakması söz konusudur. Bu stil, bireyin kararını geçerli bir neden olmaksızın erteleme, bireyin karar almasını sürekli ertelediğini ifade eder. En son olarak Panik Karar Verme Stili: bireylerin bir karar durumuyla karşı karşıya kaldıklarında kendilerini zaman baskısı altında hissettiğini ve bunun sonucu olarak düşüncesiz davranışlar sergileyip acele çözümlere ulaşma eğiliminde olduğunu ifade eder.

PIÖ ve YİBO'nda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki

Araştırmanın istatistiksel çözümlenmesi yapılırken karar vermede özsaygı düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi bulmak için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniği uygulanmıştır. Hizmet yılına göre okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri puanları arasında farklılaşmanın olup olmadığını test etmek için Anova testi uygulanmıştır. Öğrenim durumu ve sendikaya üye olup olmama değişkenine göre okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri puanları arasındaki farklılaşma ise t testi ile test edilmiştir.

Eğitim araştırmalarından çoğu zaman verilerin analizinde manidarlık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmektedir (Balci, 2004). Bu yüzden; verilerin analizinde önem düzeyi, (Özdamar, 2001:279) tarafından önerilen $p > 0,05$ önemli değil, $p < 0,05$ önemli aralıkları belirlenmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin yapılan istatistiksel analizler sonucunda ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçları alt problemlerdeki sırasıyla verilmiştir.

Tablo 1. Karar Vermede Öz-Saygı Puanları ve Karar Verme Stilleri Arasındaki Korelasyon

Karar Verme Stilleri	Dikkatli	Kaçınan	Erteleyici	Panik
1 Pearson Correlation	,872	-,775	-,774	-,730
P	0,000	0,000	0,000	0,000
N	194	194	194	194

Tablo 1'de görüldüğü gibi karar vermede öz-saygı ile dikkatli karar verme arasında 0.05 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunurken, karar vermede öz-saygı ile erteleyici, panik ve kaçınan karar verme arasında 0.05 düzeyinde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Okul yöneticileri karar verme sürecinde kendilerine güven duydukça, karar verme sürecinde dikkatli karar verme stilinin sergilemektedirler. Aynı zamanda karar verme sürecinde kendine güvenmeyen okul yöneticileri, karar verme sürecinde erteleyici, panik ve kaçınan karar verme stillerini kullanmaktadırlar. Heppner ve Anderson (1985) yapmış oldukları bir araştırmada, problemlerini etkili olarak çözemeyenlerin fazla kaygılı, endişeli, güvensiz oldukları ve daha fazla duygusal problemlere sahip oldukları şeklindeki bulguları, araştırmamızın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Okul yöneticilerin karar alma sürecinde kendine güvendikçe ve saygı duydukça daha dikkatli karar aldıklarını görmekteyiz. Bireyin kendini tanıması, kendi potansiyeli hakkında yeterli bilgiye sahip olması, kendiyle barışık olması ve kendine güvenmesi, karar alma sürecinde daha dikkatli davranmasına neden olabilir. Yine karar alma sürecinde farklı karar seçenekleri arasından uygun olanları seçebilme becerisi tetikleyebilir.

Kendine saygı duymaması, yeteneklerine güvenmemesi, okul yöneticilerinin, problemlerle karşılaştığı ve karar almak zorunda kaldığı

zamanlarda kaçınan davranmasına, karar almasını ertelemesine ve panik yapmasına neden olabilir.

Tablo 2. Okul Yöneticilerinin Karar Vermede Özsayı Puanları ve Karar Verme Stilleri'nin Hizmet Yılı Değişkenine Göre İstatistiksel Verileri ve Varyans Analizi Sonuçları

	Hizmet yılı	n	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
Karar Vermede Öz-sayı	1-5 yıl	12	7,8333	4,3240	0,163	,957	-
	6-11 yıl	42	7,6667	4,3542			
	12-17 yıl	49	7,4898	4,5740			
	18-23 yıl	42	7,7857	3,9542			
	24 yıl ve üstü	49	7,1429	4,2573			
Dikkatli Karar Verme	1-5 yıl	12	6,3333	3,7497	0,201	,937	-
	6-11 yıl	42	7,3095	4,6930			
	12-17 yıl	49	7,5918	4,7911			
	18-23 yıl	42	7,5238	4,1920			
	24 yıl ve üstü	49	7,3673	4,5171			
Kaçınan Karar Verme	1-5 yıl	12	5,2500	3,7929	1,456	,217	-
	6-11 yıl	42	3,9762	3,5303			
	12-17 yıl	49	5,1429	3,3103			
	18-23 yıl	42	5,2857	2,8481			
	24 yıl ve üstü	49	5,5306	3,2666			
Erteleyici Karar Verme	1-5 yıl	12	4,5000	3,1479	,132	,971	-
	6-11 yıl	42	3,9286	3,3669			
	12-17 yıl	49	4,3061	3,0153			
	18-23 yıl	42	4,1190	2,8388			
	24 yıl ve üstü	49	4,1633	2,7564			
Panik Karar Verme	1-5 yıl	12	4,3333	3,4989	,224	,925	-
	6-11 yıl	42	3,8810	3,0937			
	12-17 yıl	49	3,8571	3,1557			
	18-23 yıl	42	3,8571	2,7900			
	24 yıl ve üstü	49	4,3061	3,0222			

Okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı puanları ve karar verme stilleri'nin hizmet yılı dediğine ilişkin yapılan istatistiksel işlemler tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi okul yöneticilerinin hizmet yılı dediğine okul yöneticilerinin karar vermede öz saygı puanlarının F değeri 0,163 olup anlamlı bir düzeyde farklılaşma bulunmamıştır ($P>0.05$).

Tablo 2'de ki okul yöneticilerinin karar verme stillerine ilişkin varyans analizi sonuçları incelendiğinde, okul yöneticilerinin hizmet yılı dediğine göre karar verme stillerinden dikkatli, kaçınan, erteleyici, panik karar verme stili. puan ortalamasına ilişkin elde edilen F değerlerinin 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($P>0.05$).

PİO ve YİBO'nda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki

Okul yöneticilerinin branşlarını kazanma sürecinde branşın kendine özgü alınyđđđ eğitim karar almayla ilgili dedişkenlere bir etkisi olmayđđđ yorumunu yapmak mümkün olabilir.

Tablo 3. Herhangi Bir Sendikaya Üye Olup Olmama Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin Karar Vermede Öz Saygı Ve Karar Verme Stilleri Puanları Arasındaki t Testi Karşılaştırmasına İlişkin Bulgular

	Herhangi Bir Sendikaya Üye Olma Biçimi	n	\bar{X}	Ss	t	p
Karar Vermede Öz-saygı	Üye Olanlar	123	7,1707	4,2882	-	0,127
	Üye Olmayanlar	71	8,1408	4,1826	1,531	
Dikkatli Karar Verme	Üye Olanlar	123	6,9106	4,5987	-	0,047
	Üye Olmayanlar	71	8,1972	4,1769	1,940	
Kaçıngan Karar Verme	Üye Olanlar	123	5,2602	3,3920	1,304	0,194
	Üye Olmayanlar	71	4,6197	3,1185		
Erteleyici Karar Verme	Üye Olanlar	123	4,2195	3,0796	0,367	0,714
	Üye Olmayanlar	71	4,0563	2,8076		
Panik Karar Verme	Üye Olanlar	123	4,2033	2,9862	1,200	0,232
	Üye Olmayanlar	71	3,6620	3,0935		

Tablo 3 incelendiğinde karar vermede öz saygı puanlarının ve karar verme stillerine ilişkin t testi analizi sonuçları incelendiğinde, okul yöneticilerinin herhangi bir sendikaya üye olup olmama değişkenine göre karar vermede öz saygı, karar verme stillerinden kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme stili puan ortalamasına ilişkin elde edilen t değerlerinin 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmanın olmayđđđ görülmektedir ($P>0.05$).

Yine tablo 3 incelendiğinde, herhangi bir sendikaya üye olup olmama değişkenine göre okul yöneticilerinin dikkatli karar verme stilleri puan ortalamasına ilişkin elde edilen t değerlerinin 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmanın olduğü görülmektedir ($P<0.05$). Araştırmanın bu bulgusu çok ilginçtir. Sendikaya üye olan öğretmenle sendikaya üye olmayan öğretmenlerin dikkatli karar verme stili puanlarının farklı olması anlamlıdır. Öğretmenlerin üye olduğu sendikalar, öğretmenlerin daha kaliteli yaşam sürmesini ve mesleklerini daha iyi bir şekilde sürdürebilecek bir okul ortamı oluşturmayı amaçlamalıdır (Acansoy, 2005). Çalışanlara çalışmaya ilişkinlerinde, ekonomik, sosyal hak ve menfaatlerini korumak için sendikaya üye olma hakkı verilmiştir (Anayasa, 1982). Bu türde yasal hakkını aramak ve örgütlü bir şekilde bunun mücadelesini vermek dikkatli bir karar verme stilini gerektirebilir.

Tablo 4. Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stilleri Puanları Arasındaki t Testi Karşılaştırmasına İlişkin Bulgular

	Öğrenim Durumu	n	\bar{X}	Ss	t	p
Karar Vermede Öz-saygı	Ön Lisans	49	6,4898	4,5603	-1,955	0,048
	Lisans	144	7,8611	4,1284		
Dikkatli Karar Verme	Ön Lisans	49	6,5102	4,7396	-1,538	0,126
	Lisans	144	7,6458	4,3685		
Kaçıngan Karar Verme	Ön Lisans	49	6,1429	3,3103	2,770	0,006
	Lisans	144	4,6528	3,2330		
Erteleyici Karar Verme	Ön Lisans	49	4,8571	2,8795	1,891	0,060
	Lisans	144	3,9306	2,9910		
Panik Karar Verme	Ön Lisans	49	4,8367	3,0980	2,228	0,027
	Lisans	144	3,7292	2,9736		

Tablo 4’de okul yöneticilerinin öğrenim durumuna göre karar vermede öz saygı puanlarını ve karar verme stilleri puan ortalamasına ilişkin t testi bulunmaktadır. Tablo 4’den anlaşılacağı gibi okul yöneticilerinin karar vermede öz saygı puanları öğrenim durumuna göre anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır ($P < 0.05$). Tablo 4 incelendiğinde, öğrenim durumuna göre okul yöneticilerinin dikkatli ve erteleyici karar verme stilleri puan ortalamasına ilişkin elde edilen t değerlerinin 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmanın olmadığı görülmektedir ($P > 0.05$). Yine araştırmanın bulgularında karar vermede kaçınan ve panik karar verme stilleri puan ortalamaları arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı farklılaşmanın olduğu tespit edilmiştir ($P < 0.05$).

Araştırmanın öğrenim düzeyi ile ilgili bulgusuna bakıldığında, öğrenim düzeyi yüksek olan okul yöneticilerinin öğrenim düzeyi düşük olan okul yöneticilerine göre, karar verme sürecinde kendilerine daha fazla öz saygı duymaktadırlar. Öğrenim düzeyi yüksek olan bireyler, hem kendini tanıma konusunda ve hem de yeterlilikleri hakkında bilgi sahip olma konusunda daha fazla bilgi sahibi olabilir. Bu durumda öğrenim düzeyi yüksek olan okul yöneticilerin karar verme sürecinde öz saygılarının diğer öğrenim düzeylerine sahip okul yöneticilerine göre daha yüksek olmasına neden olabilir.

Yılmaz (2004) tarafından yapılan bir çalışmada, karar vermede öz saygı, öğrenim düzeyine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı bulgusuyla ters düşmektedir.

Araştırmanın bulgularından anlaşılacağı gibi, okul yöneticilerinin öğrenim durumuna göre okul yöneticilerinin dikkatli ve erteleyici karar verme stilleri puan ortalamalarında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu, Yılmaz (2004) tarafından yapılan bir çalışmada, karar vermede dikkatli karar verme ve erteleyici karar verme stillerinde öğrenim düzeyine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın

PİO ve YİBO'nda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki

olmadığı bulgusuyla desteklenmektedir. Yapılan araştırmalarda, sonucunda; bireylerin, badımsız karar verme, mantıklı karar verme ve içteyici karar verme stratejilerinde öğrenim düzeyine göre puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tiryaki, 1997; Deniz, 2002).

Araştırmanın bu bulgusuna bakarak, karar vermede dikkatli ve erteleyici karar verme stillerini, bireylerin öğrenim düzeylerini açıklamakta yetersiz kaldığı söylenebilir.

Yine araştırmanın bulgularında, öğrenim düzeyi düşük olan okul yöneticileri, öğrenim düzeyi yüksek olan okul yöneticilerine göre karar vermede kaçınan ve panik karar verme stillerini daha fazla kullanmaktadırlar. Bu bulguya bakarak, öğrenim düzeyi yüksek olan bireyler, karar verme sürecinde sorumluluktan kaçmama, daha soğukkanlı ve rahat olma becerilerinin öğrenim düzeyi düşük olan bireylere göre daha iyi olduğu söylenebilir. Okul yöneticilerinin eğitim düzeyi arttıkça karar vermekten kaçınmadığı, karar alma sürecinde aktif rol aldığı yorumu yapılabilir. Aynı zamanda, okul yöneticilerinin eğitim düzeyi arttıkça, karar alma sürecinde soğukkanlı olmaya ve düşünceli davranmaya başladığı yorumun yapmak mümkün olabilir.

Araştırmanın bu bulgusu; Yılmaz (2004) tarafından yapılan bir araştırmada, karar vermede kaçınan ve panik karar verme stilleri puan ortalamaları arasında öğrenim düzeylerine göre anlamlı düzeyde bir fark olduğu bulgusuyla desteklenmektedir. Deniz (2002), Sinangil (1993) ve Tiryaki (1997) tarafından yapılan çalışmalarda; kararsız karar verme stratejisi puan ortalamalarında öğrenim düzeyi dediğkenine göre anlamlı bir farklılığın olduğunu bulgusuyla kısmen desteklediği yorumun yapmak mümkün olabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda okul yöneticilerinin karar vermede özsaygı düzeyleri ile karar verme stillerinden dikkatli karar verme stili arasında pozitif, karar vermede özsaygı düzeyleri ile kaçınan karar verme stili, panik ve erteleyici karar verme stili arasında ise negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Okul yöneticilerinin hizmet yılı dediğkenine göre karar vermede özsaygı, karar verme stillerinden dikkatli, kaçınan, panik ve erteleyici puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmanın diğer bir sonucu ise, okul yöneticilerinin öğrenim durumu dediğkenine göre karar vermede özsaygı ile karar verme stillerinden kaçınan ve panik karar verme stilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Okul yöneticilerinin sendikaya üye olup olmama biçimlerine göre karar vermede özsaygı, karar verme stillerinden; kaçınan, panik ve erteleyici karar verme puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken, dikkatli karar verme stili puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Araştırmanın bu bulguları kapsamında şu verilerle geliştirilebilir,

Okul yöneticilerini kendilerini tanınmalarına ve kendi yetenekleri hakkında bilgi sahibi olmaya yönelik eğitimler ve çeşitli aktiviteler yapılabilir.

Okul yöneticilerin eğitim düzeyindeki farklılığın sebep olduğu durumları düşünürsek, okul yöneticilerin seçiminde eğitim düzeyinin dikkate

alınması gerektiği söylenebilir.

Kaynaklar

Acansoy, U. (2005). Yönetim Öğretmeni Sendika Üyesi Olma Konusunda Rahatlatmalı. Yeni Eğitim, Sayı:2005 yıl.3 sayı.12.

Anayasa (1988). 1982 Tarih ve 2709 Kanun Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Milli Eğitim ile İlgili Mevzuat Cilt:1

Adair, J. (2000). Karar Verme ve Problem Çözme. (Çeviren: Nurdan Kalaycı) Ankara: Gazi Kitabevi.

Balcı, A. (2004). Sosyal Bilimlerde Araştırma. Ankara: Pegem Yayıncılık

Deniz, M. E (2002). Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejileri Ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Ta-Baskın Ben Durumları ve Bazı Özelliklerine Göre Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi. Yayımlanmış Doktora Tezi. Konya : S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Deniz, E. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz Saygı, Karar Verme Stilleri ve Problem Çözme Yöntemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, Eğitim Araştırmaları Dergisi. 4 (15), 25-35.

Heppner, P.P. ve W.P. Anderson (1985). The Relationship Between Problem Solving Self-Appraisal and Psychological Adjustment. Cognitive Therapy and Research. 4, 415-427.

Kaya Y.K. (1993). Eğitim yönetimi, Bilim Yayınları, Ankara,

Kneeland, S. (2001). Problem Çözme. (Çeviren: Nurdan Kalaycı) Ankara: Gazi Kitabevi.

Kuzgun, Y. (2000). Meslek Danışmanlığı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Mann, L., M. Radford, P. Burnett, S. Ford, M. Bond, K. Leung, H. Nakamura, G. Vaughan ve K.S. Yang. (1998). Cross-Cultural Differences in Self-Reported Decision-Making Style and Confidence. International Journal of Psychology. 33 (5), 325-335.

Özdamar, K. (2002). Paket Programlar ve İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler), 4. Baskı, Eskişehir: Kaan Yayınları

Phillips, S.D., N.J. Paziienza ve H.H. Ferrin. (1984). Decision-Making Styles and Problem-Solving Appraisal. Journal of Counseling Psychology. 31(4), 497-502.

Rebore, R. W. (2001). The Ethics of Educational Leadership, Merrill Prentice Hall, Ohio

Shiloh, S., S. Koren ve D. Zakay. (2001). Individual Differences in compensatory decision making style hit2 hit2 and need for closure as correlates of subjective decision complexity and difficulty. Personality and Individual Differences. 30, (699-710).

Sinangil, H.K. (1993). "Yönetici Adaylarında Karar Verme ile Kaygı İlişkileri" VII Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Ankara: Türk Psikologlar Derneği, 171-177,

Taylan, S. (1990). "Heppner'in Problem Çözme Envanterinin Uyarılma, Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışmaları". (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

PİO ve YİBO'nda Görev Yapan Okul Yöneticilerinin Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki

Tiryaki, M.G. (1997). “Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Varoğlu, A.K. (1996). Karar Verme ve Problem Çözme, Ankara, Kara Harp Okulu Yayınları

Yalçın, A.(1995). Yöneticilikten Etkin Liderliğe . Mustafa Özel .Stratejik Yönetim ve Liderlik. İstanbul: İz Yayıncılık.52.

Yılmaz, E. (2004). “Öğretmen Adaylarının Duyusal Zeka Yetenekleri, Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki” Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, Ankara MEB TTK Başkanlığı Yayınları